СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.

Рік LII. Ч. 221. Ню Йорк і Джерзі Сити, субота, 11. листопада 1944. No. 221. New York and Jersey City, Saturday, November 11, 1944 Vol. LII

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016

THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

WASHINGTON D C

Виграти війну і тривалий мир

Триюмфальний поворот президента Рузвелта з Гайд Парку до Вашингтону, маючи запевнені 432 електорські голоси, характеризують ось такі слова президента: „Обєднаймось, щоб виграти війну і осягнути тривалий мир". Це вважають за клич, що повинен обєднати довкола президента у його четвертій каденції все громадянство, бо саме тепер спадають на нього найтяжчі обовязки. З заяв ген. Айзенгавера, як і секретаря війни Стимсона, виразно виходить, що ще прийдеться звести чи не завзятішу і найбільш криваву боротьбу, заки зліквідується боєвий фронт принайменші в Европі. На німецькому фронті німці ставлять самовбивчий, розпучливий, але дуже сильний опір. А на Филипінах заповідається подібна кривава боротьба. Значиться, що великі тягарі спадуть тепер теж і на президента як начального команданта. Знов підготовка світового замирення і нового порядку в світі — це друге надзвичайне важке завдання. Та президент, як виходить з його заяв, переконаний, що все буде доведене до успішного кінця.

РАХУЮТЬ НА РУЗВЕЛТА.

Ян Станьчик, польський міністер праці, виявив, що Польща витає цоновний вибір Рузвелта президентом. Пише в лондонській газеті, що президент Рузвелт, змагаючи до справедливого мира та добра для усіх, як в Америці так і в світі, є забороло́м, що „не буде місця для ніякої несправедливости для Польщі".

„ЄРЖИ ІВАНОВ".

Про такого подає з Атен (Греція) кореспондент Польської Агенції Телеграфічної. Кажеться, що греки „вважають його за героя, що згинув за них і за Польщу". Кореспондент пише, що те прізвище якось дивно звучить по польськи... Але, каже він далі, в Польщі не рішає про національність те, як звучить імя... Та це прізвище таке, що аж проситься, щоб назвати „Юрій Іванів". А подібних прізвищ, як подають різні джерела, має бути немале число між польськими частинами по стороні Аліянтів, головно по англійській стороні в Італії. Це мають бути ті, що походять з західно-українських земель, що були під Польщею, і ратувались з Сибіру тим, що зголосились до польського війська, як свого часу настало було порозуміння між Сталіном і польським урядом у Лондоні.

НЕ ШЕВЧЕНКО, А ВОРОШИЛОВ!

В журналі „Совет Рошя Тудей" за листопад 1944 р. є стаття Корлис Ламонта про „Україну і Білорусь". Перед статтею поміщена картина, що представляє собою „чорнозем" українських степів. Сама стаття зачинається тим, що Україна, що мала в 1941 році приблизно 42,000,000 мешканців, майже дорівнює Франції територією і населенням, має пяту частину усього населення Совєтського Союзу, та є найгустіше заселена з усіх совєтських республик. Зазначується, що, українці, не зважаючи на різні інвазії й поділи України, задержали свою національну ідентичність. А далі пишеться, що загально відомий письменник, Микола Гоголь, що писав по російськи, був українцем, а Тарас Шевченко, що був переслідуваний царем Миколою II. за те, що писав рідною мовою, є визнаний національним поетом України, але „найбільше відомим українцем є нині маршал Ворошилов, провідна особистість в червоній армії й в совєтськім уряді від самих початків; Ворошиловград, місто в Донецькім Басейні зістало назване його іменем".

ЩО ЗА „МАЛОПОЛЯК"?

В Університеті МекҐіль в Монтреалі (Канада) обходили „100-літню річницю Львівської Політехніки" заходами канадійського відділу Польського Наукового Інституту. Реферував „вихованок Львівської Політехніки — інж. Б. Зубржицкі", що теж візвав присутних пошанувати одномінутовим повстанням вимордованих професорів цеї школи. Не знаємо, який то поляк той „Зубржицкі", але зате знаємо, що „Зубрицький" це таке українське прізвище, з яким тісно звязані різні діячі старого й нового покоління. Та це може бути один з „поржондних русінуф"...

СВІЙ ПОКЛИКУЄТЬСЯ НА СВОЇХ.

Москвофільська філядельфійська „Правда" не може спокійно жити, що Український Конгресовий Комітет каже, що Україна не видала Квізлінгів. І зрадів, що торонтонський „Дейлі Стар", що то поширює на український визвольний рух усі можливі большевицькі брехні, написав, що були „українські Квізлінги". Аж тепер уже будуть могти редактори „Правди" спокійно спати і далі брехати.

Ніби годяться на лінію Курзона і не годяться

Совєтсько-польські відносини, коли брати під увагу польський уряд у Лондоні, не поліпшаються. Американські кореспонденти звідомляють з Лондону, що польський уряд готов погодитись на Лінію Курзона як совєтсько-польську границю на сході, якщо Сталін загарантує Польщі повну незалежність, та якщо польські границі на заході будуть вже тепер точно означені. Це має бути одноголосне рішення членів польського уряду в Лондоні, про яке повідомлено британійського премієра Чорчила та міністра заграничних справ Ідена. Знов польський амбасадор у Вашингтоні має повідомити про це президента Рузвелта. Це, як пишуть, буде тепер лекше зробити, бо „вже по виборах". Згаданий конфлікт має вносити таку баламуту в ряди Аліянтів, що щоб її остаточно зліквідувати, мусить бути приспішена конференція президента Рузвелта, Чорчила та Сталіна. Назагал має бути таке наставлення поляків у Лондоні, щоб Лінії Курзона таки не приняти, якщо Львів не належав би до Польщі.

БАКХАНАЛІЯ РОЗСТРІЛІВ У ГАЛИЧИНІ.

Аргентинський „Перелом" з 9. вересня 1944 р. пише, що в Галичині (під Совєтами) шириться якийсь небезпечний, внутрішний, моральний розклад, а до такого заключення приходить на підставі пастирського листа Митрополита Шептицького до священства, з якого подає цей часопис за польською пресою такі уступи:

„В цім році ...емо перед собою дуже ва... недомагання... Шал убивання л...дей дійшов до вершка. Стоїмо перед страшними громадськими недугами тоді, коли лік на них, беручи по людськи, виглядає на цілком безнадійний. Що поможе в наших часах давати добрі ради, коли вони супроти положення виглядають на цілком безсильні. Це почуття безсильности параліжує мене...

„Про вбивства я написав два листи до Синоду, але не маю враження, що ці листи і декрет, а також ухвалені закони посунули, або змінили справу хоч на йоту.

„До листа про вбивства додав би я такі завваги. Християнське громадянство є таке вразливе на пролиту людську кров, що з спеціяльною відразою відвертаються люди від катів, які в імя державної справедливости виконують вироки смерти на засуджених. Навіть у великім місті, коли часом бував випадок страчення, приїзд ката потрясав цілим населенням. Особа ката виглядала на щось таке страшне, що його обходили на вулиці. Він мусів мешкати десь на передмістю, скриватися і таїтися, хто він. Все те для того, що люди вважали, що його руки є забрукані людською кровю. А прецінь він тільки виконував вироки суду і то дуже рідко. А нині?

„Нині злочини убиття найбільш невинної людини є нічим. Нині находимо людей, що хваляться безкарно пролятою кровю. Як навернути таких людей? Як виздоровити людську природу? Як стримати той крик пролитої крови, що кличе небо до пімсти?... Тільки ласка Всемогучого Бога може нам помочи. Маємо тільки один успішний спосіб — молитву".

ПРОТИ КОРОЛІВСТВА.

Джордж Балданці, повернувши з Італії, каже, що якщоб мав нарід рішати в Італії, то нема сумніву, що скінчив би з королями, а вибрав би демократію і републику.

РОЗСТРІЛЯЛИ РЕДАКТОРА.

Джордж Свареа, редактор паризького часопису „Ожурдюї", років 53, зістав засуджений на кару смерти за співпрацю з німцями, і розстріляний. Згинув, як пишуть, самопевно, з незавязаними очима.

ЗНАЄТЕ, І НЕ ЗНАЄТЕ!

Нюйорське „Новоє Русское Слово" подає в короткій рубриці „Чи знаєте?" про „первий славяно-русский словар". Таким має бути „Лексикони славеноруссский и имен толкование", зложений Памвою Бериндою в Києві, в 1627 році. Авторови цеї рубрики „Чи знаєте?" требаб сказати, що він сам таки „не знає", бо не подає наголовка словника правдиво, а в російському виговорі, чи там перекладі, включно з „русский", що вводить читача в блуд, бо він думає, що це іде про перший „словянсько-російський словар". А так не є. Памва Беринда доказував потребу перекладів святого письма на народню українську мову і в тому дусі писав вірші та передмови до печерських видань, поки російська влада не заборонила друкувати в „народньому виговорі", себто в українському, наказуючи друкувати „в російському". Згаданий Лексикон Беринди вважається першою спробою українського словника.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y.
BRyant 9-0582

Праця на четверту каденцію

З четвертим вибором припали на президента Рузвелта велитенські зобовязання у справі війни і будучого мира; він теж заповів у передвиборчих промовах загальний добробут; у Бремертон поселення воєнних ветеранів на Аласці; у Кларксбурґ заліснення земель; у Бостоні обіцяв роздати фарми для ветеранів, які схочуть поселитися на ріллі; а в Шікаґо обіцяв зменшити податки на фабричні будинки, беручи під увагу зуживання будівель і зменшення вартости.

Понад те президент заповів ще втримати комісію для справедливого приділювання робіт; пригадав, що Проєкт Долини Тенесі для заводнення буде приноровлений для рік Мизурі, Арканзо і Коломбія. Приватним підприємцям обіцяв допомогу у будові міліон домів річно, а також заповів розвиток телевізії й виріб дешевих авт.

Як бачимо, це велика економічна програма, на яку треба не лише грошей, але й часу.

Тепер іде ще про викінчення плянів Світової Забезпеки Миру, розпочатих на конференції в Домбартон Овкс. Тут зайшли перепони, для яких усунення треба особистої стрічі Рузвелта з Чорчилем і Сталіном. Президент говорив ще теж про „мандат" для американського делеґата у міжнародній раді для забезпеки, тобто, щоб делеґат міг давати згоду на міжнародні кроки, не питаючися згоди конґресу, а це треба тепер переперти в конґресі.

Та новий конґрес, скликаний негайно після інавґурації президента 20. січня 1945 р. матиме на увазі в першу чергу міжнародні справи. А їх тільки, що їх не можна навіть перечислити, бо приходить замирення, а з тим і наладнання мирових відносин у цілому світі.

Віднайшли себе...

„Ми, канадійські українці, віднайшли самі себе, ми є знову одною суспільністю, одним народом. І цьому народови належиться від нас і від всіх поколінь: молитва, жертва і праця — для його єдности, для його спільноти, і для його слави".

Ось такими словами кінчить о. д-р Василь Кушнір, предсідник Комітету Українців Канади, вступне слово до книжки п. н. „Перший Все-Канадійський Конґрес Українців Канади", що саме тепер появилася друком. Книжка має 216 сторін і містить матеріяли і промови, звязані з Конґресом Українців Канади, що відбувся в червні 1943 року. Про цей Конґрес пишеться у згаданому вступному слові, що серця, почування і погляди присутних на Конґресі:

„...обнимали многотисячну нашу іміґрацію в Канаді, здається, обнимали кожного члена нашого многоміліонового українського народу, а своїми поздоровленнями, привітами та оплесками, вони висказували незломну силу українців в Канаді й поза Канадою, жити життям вільним і самостійним, нарівні з іншими народами світу. Зпоза зовнішних форм Конґресу ми чули, як поволі, але маєстатично, здається, з вікових глибин нашої землі, з молитви, праці й жертви цілих поколінь ми діставали нашу красу і нашу силу, новий образ народу, що уставляється в нестримний похід, над яким взносилася і хвилювала любов до української землі і любов до українського народу".

Замітні ще й такі слова передмови:

„За зверхніми формами Конґресу котилася просторими преріями Канади революційна стихія канадійських українців, а відгомін цієї стихії був слідний не тільки в кожній нашій більшій і меншій громаді, що більше, він відбився сильним гомоном навіть об мури Кремліну, далекої Москви. Знаменним пятном цеї революційної стихії канадійських українців було це, що вони виказали, як ніколи досі, нечувану у нас карність, солідарність та дисципліну. Хоч назовні ми були спокійні, то внутрі нашого серця і успосіблення відбувалася найглибша переміна, леґалізована довірям народу, переміна, що остаточно усунула все, що само собою було вже зломане і непотрібне, а висунула на чоло життьових змагань все, що всюди і завсіди є великим і святим...

„Ми були переконані від самого початку, що будучність канадійських українців та їх участь в канадійському житті лежить або в дійсній, правдивій, національній спільності і єдності, або канадійські українці, як такі, мусять загинути. І це наше нове життя, яке започаткував Перший Всеукраїнський Канадійський Конґрес, ми хочемо будувати на обєднанні всіх соток тисяч канадійських українців, які своєю працею мозку, чи працею трудячої руки таку єдність готові забезпечити. Ця наша праця має всім показати, що наше життя не спочиває на насильстві, на багнетах, але спочиває в серці кожного з нас, живе в народі, з народу черпає свою силу, йде з народом і для народу працює".

ПОВІДОМЛЕННЯ

Повідомляємо ці відділи У. Н. Союзу, в яких є іще члени старого роду обезпечення, що почінаючи від цього місяця, головна канцелярія буде висилати місячні рекордові викази членів старого роду обезпечення тільки до таких відділів, у яких зайде якась зміна щодо руху цих членів упродовж даного місяця. А як у відділі нема ніякої зміни щодо руху членів старого роду обезпечення, тоді головна канцелярія не буде друкувати та висилати місячних рекордових виказів до такого відділу. Значить, в такім випадку відділ дістане тільки місячний фінансовий звіт, у якому є подана загальна сума розмету.

Головна Канцелярія
У. Н. Союзу.

ПОМЕРЛА МАРІЯ МАШИР.

Шікаґовське „Русское Обозрение" з 4. листопаду б. р. подає, що померла оперова співачка Марія Машир, замужна Бенецька, відома теж з оперних та концертових виступів між українцями, головно в часі істнування Українського Театру в Ню Йорку, що був під управою Покійної в рр. 1927-28.

ПОШАНУВАЛИ ДІЯЧА.

Канадійські часописи подали, що в Винніпеґу було поверх 600 осіб на гостині, влаштованій в честь о. д-ра Василя Кушніра, пароха укр. греко-кат. церкви св. Володимира і Ольги, громадського орґанізатора, журналіста і президента Комітету Українців Канади.

Дня 9. листопаду 1944 р. помер на удар серця
АНТІН ДИДИК,
член Української Січи в Нюарку, Н. Дж.
Покійний походив із села Баранівці в Галичині. Полишив у смутку дві сестри: Нелі Михальську в Філядельфії, Па., і Елес Тсалку в Ірвінгтон, Н. Дж.
Похорон відбудеться в суботу, 11. листопаду, в годині 11. рано з погребового заведення Мирна Литвина, 801 Springfield Ave., Irvington, N. J.

